

714 Dicuntur: Violantes immunitatem Ecclesiasticam realem contra bona secundi, aut primi generis, incidunt in Excommunicationem. *Bulla Concilii Lateranensis*, §. 17; latam: contra vero bona secundi, aut tertii generis, in excommunicationem. *Concilium Tridentinum*, §. 18. & 15. latam: videlicet 705, ad 714. *Examinatione Canonum*, cap. 120, tom. 3.

IMMUNITATE REALIS

715 **G**audent Clerici in Sacris, licet excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, aut verbaleriter degradati; quia sicut per has censuras Clericorum non amittunt, ita nec privilegium immunitatis annexum.

716 Clerici in Minoribus, aut in prima tonsura constituti, certum est, quod gaudent, si habeant conditiones Tridentinæ, de num. 723. De aliis vero, qui eas non habent, quamvis plures negent, probabilitas est, quod gaudent; quia (ut rite adverbio Pithing. lib. 3, titul. 49, §. 6.) Tridenti, eas conditiones requirunt pro privilegio fori.

717 Conjugati vero in nostra Ecclesia Latina non gaudent. *C. minoris de Cler. Coniug. in 6. lib. in n. 734.*

718 De colonis, & Empytheutis, sic recte discutit Pithing. citat.

Ad colonos, quod arriuit, & empypheutis Latinos, qui Ecclesiasticum agros colacunt, utrumque immunes sint a tributis, & gabellis per Principes secularis impositis, & empypheutis quidem dicentes est, qui Ecclesiasticum, & prædia in empypheutis ab Ecclesia obtinens, quod ad solvenda onera, quae ratione talium fructuum imponuntur, obligatum est; cum enim dominium utile talium funditorum, ratione cuius onera talia imponuntur, torum ad illos pertinet, ac persona empypheutis subjecta, si jurisdictione imponens tributa, consequenter ad hanc obligabatur. Inter colonos vero distingendum est, utrum sint hi scilicet coloni adscripti, qui terra rali colentia in perpetuum sunt adscripti, ita ut recessere non possint; vel utrum sint coloni partarii, ita ut certa pars fructuum ad illos, & certa alia ad Ecclesiasticum pertinat; prioris casus coloni immunes sunt a solvendis talibus oneribus ex fundo Ecclesiæ, quos coloni, cum omnino dominium utile ad Ecclesiasticum, vel Clericos pertineat, certa tantum pensione coloni talibus in laboris mercenaria soluta; posterioris casus coloni, quodam partem quidem, quae rata Ecclesiæ est, immunes sunt ab oneribus talibus, ne Ecclesia onerari videatur; non tamen immunes sunt quodam eam partem, quae ipsorum propria est; cum enim persona tales sint laici, laica jurisdictione subjecta, & totum dominium partis talis ad illas pertinet, ne Ecclesia hujusmodi tributis gravetur, non videtur, ex quo capite, aut jure ab oneribus laicalibus videantur immunes.

A P P E N D I X XIV.

Peculiaria quedam de Immunitate ab oneribus.

1 Dico quod immunitatem ab oneribus ex Bonacina; (Est enim materia apprimæ necessaria) collectas, decimas, tales, praefatus, & alia onera personis Ecclesiasticis, & eorum bonis, fructibus, & proventibus absque Summi Pontificis licentia, & eadem tribus seu onera exigentes, vel recipientes, aut ad illorum exactiōnē concorrentes, suo consilio, auxilio, vel favore, in Bulla Concilii excommunicationem 18. incident. Bonac. disp. 1. quest. 19. pag. 120. tom. 3.

2 Onera tripliaca sunt. *Personalia* que in sola hominis industria & labore consistunt absque dispensio, & sumptu rei familiaris, ut est Mensus, ruteles, curationis, &c. *Realia* que consistunt in sumptibus, seu in dando absque corporal labore. *Mixta* que laborem corporis, & sumptus rei familiaris complectuntur, Bonac. punt. 1. pag. 121. num. 3. tom. 3.

3 Probabilitas sustineta potest in hoc Canone vetatum esse sub excommunicatione, imponere Ecclesiasticis onera mere realia, & mixta, qua parte realia sunt, non vero personalia. Quia persona Ecclesiastica oneribus realibus potissimum vexari solent; Ergo ipsorum

immunitati in hac parte confundendum fuit; Probabile autem est imponentem Ecclesiasticis onera simpliciter personalia non affici censura hujus Canonis, qui loqui tantum videatur de oneribus realibus. *Ibidem*.

4 Ad incurram hujus Canonis censuram non est satis imponens tributa, & onera Ecclesiasticis, nisi etiam exigantur; nam utrumque compulsative exprimitur in Bulla. Illa tamen exigens etiam non imponitur, hanc censuram incurrit. Idem dicendum de eo qui illa recipit etiam sponte tradatur, & concedatur. *Ibidem* num. 4. & 5.

5 Quares utrum extorquens aliquam pecuniam ab Ecclesiasticis in hanc excommunicationem incurrit, si hoc omnis non fuit Ecclesiasticis impositum? *Respond. negativus;* Quia Summus Pontifex excommunicant exigentes, sed recipientes tributa Ecclesiasticis imposita, ergo a contrario extorquens pecuniam non imponit, excommunicatione non subfacer. Unde sequitur custodes portarum, Civitatis, Fluminis, Pontis, vel Poros extorquentes ab Ecclesiasticis pecuniam, cum tamē Princeps in impositione tributi, nullam Ecclesiasticorum fecerit mentionem, excommunicationem incurrit, latam in capite. *Quamquam de censibus*, sed non est Pontificis reservata, Bonac. num. 6.

6 Qui aliquid exigit ab Ecclesiasticis non tanquam tributum, & onus, sed ut premium sui laboris, non incidit in censuram hujus Canonis. Quia Summus Pontifex excommunicant exigentes tales, & alia onera quatenus feliciter onera sunt, non vero quatenus sunt premium justi laboris. Hinc sequitur eum qui Clericum navigum transvehit, posse ab eo exigere premium transitus tanquam stipendiū sui laboris, Bonac. pag. 122. num. 8. & 9. tom. 3.

7 Recipiens aliquid à Clericis propria sponte, & voluntate omnino libera tradentibus non subficit censura hujus Canonis; tam quia quilibet est ei sua moderator, & arbitrus; tam quia Summus Pontifex loquitur de recipientibus tributa, & onera imposita; qui autem recipie aliquid ab his, qui sponte, & voluntate plene libera tradunt, non dicunt recipere tributa imposita. Secus si accipiat tanquam onus impositum, etiam si accipiat absque prævia petitione, aut ultra coactione. Bonac. num. 10.

8 Qui exigit autem exigendum mandat tributum à Clericis, animo restringendi in fine anni ad vitandas fraudes Ministeriorum exigentium, non excusat ab excommunicatione; quia facit actionem Clericis oneratis. Qui tamen exigit minima gabbella ab Ecclesiasticis, que non sufficiat ad peccatum mortale fori, non incurrit censuram, nisi postquam pervertum est ad notabiliter quantitatē; parvitas enim mæcerit sicut excusat a peccato mortali, ita etiam ab excommunicatione. Bonac. num. 12.

9 Imponentes onera graviora consanguineis, aut affinitatis Clericorum, qui cum illis habent bona individualia, unde in ipsis etiam Ecclesiasticis damnum redundet; vel qui colonos Ecclesiasticorum ita gravant collectis, ut Ecclesiastici cogant illis locare sua prædæ viliori pretio, incident in excommunicationem. Quia in Bulla excommunicant imponentes, vel exigentes onera ab Ecclesiasticis directe, vel indirecte, Bonac. num. 13.

10 Sætiales, aliique officiales inferiores, qui Ecclesiasticis citant ad solvenda onera, aut pignus accipiunt, vel quid simile faciunt, ut Ecclesiastici onera solvere cogantur, in hanc censuram incident, nisi probabilitas ignorancia, vel alio iusto titulo excusat. Bonac. num. 16. Idem dicendum de notariis, qui editi conscribunt, aut dictant, isti enim auxilium praeficiunt. Bonac. tom. 3.

11 Quares utrum qui non prohibet hanc impositionem, aut exactiōnē onerum ab Ecclesiasticis, cum prohibere possit, & debet, censatur favere hujusmodi actionibus; ac proinde in hanc censuram incurrit. *Resp. negativus.* Quia excommunicatione imposita propter actionem positivam non incurrit ab eo, qui se habet negativa. *Ibid. pag. 123. num. 19. tom. 3.*

12 Prælati Ecclesiastici imponentes per se, vel per alios onera Ecclesiasticis, aut ipsorum bonis, & imposta exigentes absque Summi Pontificis licentia, quamcumque tandem auctoritate id faciant, seu Ecclesiastica, seu laica, in censuram hujus Canonis incurrit; quia

Bulla

IMMUNITAS PERSONALIS

Bulla expressa, & absolute loquitur de Prelatis Ecclesiasticis, & quavis etiam Pontifici dignitate insignitis. *Ibidem* punt. 3. pag. 123. num. 8. tom. 3.

13 Ecclesiastici sunt immunes ab oneribus, quæ à subditis voluntari Principibus pro capite; item ab onere hospitali Principes, vel ipsorum Legatos, vel milites, nec ulla consuetudo derogat huic immunitati, quia Ecclesiastici exempti sunt a Laice potestate quadam bona, & personas. Familiæ autem Clericorum hujus Canonis privilegio non gaudent, quia non sunt Ecclesiastici. *Ibidem* punt. 3. pag. 124. n. 4. & seq. tom. 3.

14 Emphyteutes, qui bona Ecclesiasticorum, in Emphyteus accepert, tenentur ad collectas, & onera, quæ imponens fuerint solum pro dominio utili, vel pro fructibus; quia bona Emphyteutæ, non sunt Ecclesiastici, quodam Dominium utile, sed tantum quod dominium directum; cum igitur Emphyteutæ sint persona laice, ut suppono, & Principis subiectæ, & ad ipsos pertinente fructus, imponens ipsos collectas pro his fructibus, excommunicationem hujus Canonis non incurrit; modò id si sine domino domini directi, qui bona in Emphyteus concessit. *Ibidem* pag. 125. num. 9. tom. 3.

15 Bona ad Ecclesiasticos translata censuram oneri tributorum subiecti, quando illorum Dominus antequam ad Ecclesiasticos transiret promisit pro se, & suis hereditibus se solutum tributa, collectas, & onera quæcumque imponerentur; qui posita hujusmodi promissione contracta est obligatio realis, non solum afficiens personas, verum etiam bona; onus autem reali bonorum transit ad posseförem etiam si persona sit immunita. Secus dicendum si statuto caveatur, ut omnia bona in territorio aliquius civitatis existentia obnoxia sint tributis, & oneribus, imponerentur imponendis; tunc enim probabilissimum est Ecclesiasticos non teneri ad onera post translationem bonorum ad ipsos imposita. Quia hæc bona quando ad Ecclesiasticos transferuntur, nondum erant obnoxia tributo, dum autem tributum imponitur, jam sunt immunita, & exempta. *Ibidem* num. 18.

16 Fructus, & redditus Ecclesiasticorum postquam ad laicos transferuntur ius immunitatis amittunt; mutata quippe persona, quæ est causa privilegii, extinguitur privilegium. Hinc sequitur exigentes collectas ab ipsis qui fructus Ecclesiasticorum emunt, non incurrit censura hujus Canonis: modò dominium fructuum acquistatum sit laicus emptoribus. *Ibidem* n. 20. & num. 21.

17 Clericus Latinus conjugatus non est immunitus ab onere tributorum. Item Feudarius tenetur ad onera ratione Feudi imposita; quia in illis que ad Feudum pertinent, Clericus subiectus Domino Feudi licet seculari. Item Clericus lucrativam negotiationem exercens tenetur pædagia, & gabellas solvere pro mercibus, non tamen ante triannum admonitionem, ut mercatur non exerceat; dicitur autem mercaturam exercere qui aliquid emit, ut ex illius venditione lucrum faciat; Unde Clericus, qui Oleum, Vinum, Frumentum, & alia quæ ex suo agro paret, vendit, non dicitur negotiari. *Ibidem* num. 3. & seq.

18 Hoc excommunicatione contra imponentes onera Ecclesiastici non solum in Bulla Concilii, verum etiam alibi expressa reperitur. Primo in Concilio Lateranensi sub Alexandre Tertio, excommunicatione imponentes onera Ecclesiastici, si moniti non desistant. Secundo in Concilio item Lateranensi sub Innocentio Tertio, eadem excommunicatione est renovata. Tertiū in cap. Clericis de Immunitate, a Bonifacio Octavo lata fuit excommunicatione Papæ referata non tantum contra imponentes, sed etiam contra ipsos Ecclesiasticos solventes, aut consentientes sub quovis prætextu. Quartu in Concilio Lateranensi sub Leone Decimo, seq. 9. renovata sunt omnes Censurae contra imponentes onera Ecclesiastici. Quintu in cap. Quamquam de Censibus. Bonifacius Octavus, excommunicatione exigentes onera pro rebus, que non deferuntur, causa negotiacionis. *Ibidem* punt. 4. pag. 121. tom. 3.

19 Clerici Sacris Ordinibus insigniti.

731 Non gaudent Clerici prima tonsura ini-

tati, aut etiam in Minoribus constitutus: *Nisi be-*

nesciunt Ecclesiasticum habent, aut Clericalem habi-

ent, & tonsuram defuerit, alii Ecclesiæ ex mandato

Episcopi inserviant vel in Seminario Clericorum, aut

in aliquæ schola, vel Universitate de licencia Episco-

pi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiantur vero

securi. Ita Concil. Trid. seq. 23. de reform. cap. 6.

732 Super quo Concilii Decretu duo sunt adver-

tuenda. Primum, quod Clericus in minoribus carens habi-

ent Clericali, & tonsura tempore delicti, aut caput,

D 2 gaudet

gauder privilegio fori, & alias solitus erat deferre. Diana part. 4. tract. 26. resol. 18. & part. 1. tract. 2. resol. 33. Ex Declar. Sac. Congr. apud Bonac. de legis. disp. 10. quest. 2. punct. 1. §. 4. num. 14. Quia non presumuntur dimisissae habitum animo defensandi, sed commodius delictum patrandi.

Secundum, Privilegio fori gaudent Clericum in minoribus, incidentem in habitu, & tonsura, qui in Synodo diecclane obediensiam praesertim Ordinarii, & per paucas vices in Choro interfuit, & Processionibus, at tentis circumstantis, quavis alicui Ecclesie de mandato Episcopi non interierat, vel beneficium Ecclesiasticum non habebat. Ita Diana part. 4. tract. 1. resol. 18. ex Declar. Sacr. Congr. Cate. 28. Marci 1628.

734 Clericis in minoribus conjugatis est plus restringita immunitas. Solum namque sunt exempti à Judice seculari quoad causas criminales, sive criminaliter, sive civili agitatis; idque si nonnulli cum unicis, & virginibus contraxerint, cap. Cler. 1. de Cler. Conjugatis, & insuper, Modo bi Clerici alicuius Ecclesie servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie serviant, vel ministrant, & clericis habitu, & tonsura utantur. Trid. citar. Quantum autem ad reliqua, etiam premisis servatis conditionibus, immunitate personali & reali non gaudent; unde non sunt exempti à poteſtate seculari quoad causas civiles, ne ab onere solvendi tributa, sed quoad hos effectus tamquam laici reputantur.

735 Sunt etiam plures causas, in quibus Clericus constitutus in Saeris, ex jure Canonico non gaudent immunitate exemptions à potestate fori secularis, & ab onere solvendi tributa.

Et primum: Clericus negotiator, si tertio monitus non respicit, sed pretermis divinis officiis, ad negotiations incumbat, privatus manet exemptione à tributis, & tamquam laicus in hac parte relate ad res per negotiations acquistas est repandans, cap. fin. de vita, & honest. Cler. Vide de contract. verb. Negotiator.

736 Secundum: Clericus Feudatarius in causa feudali, sive de proprietate agatur, sive de ejus possessione, conveniti debet coram domino feudi, etiam si iste sit laicus, cap. Verum 7. & cap. Ex transmis. 6. de f. r. o. Competent.

737 Tertio: Si Clericus aliquo ex iis delictis committat, quibus a jure Canonico est statuta privatio immunitatis à foro seculari. Tale est (ait Phoebeus) si Clericus nec in modo roborat, nec in usitatorum forma, nec in qualitate negotiorum de Clericis quidam ostendat. Et tertio monitus ab Episcopo emendationem contemnit, ex cap. Conting. 45. de sentent. ex comm. Item. Si Clericus joculatorian artem per annum exercuerit, ipso jure: Si autem tempore breviori, & tertio monitus non respicit, privatus omni privilegio Clericali; ex cap. unic. de vita, & honest. Cler. in 6. & Clement. 1. de vita, & honest. Cler. cap. ciam non ab homine 10. de iudicio.

738 Clericus quamvis numquam propria auctoritate capi, aut incarcetari possit à Ministro laico, potest tamen auctoritate, & nomine Ecclesie, semper ex commissione expressa, & aliquando ex presumpta, & rationabiliter presumta de commissione Superioris Ecclesiastici; tales namque possunt contingere causas, ut prudent Minister laicus, & rationaliter presumat de commissione Superioris Ecclesiastici; & tunc talis captio, & carceratio, seu custodia, est licita, quia non est secularis, sed Ecclesiastica, cum sit facta auctoritate, & nomine Ecclesie.

739 Hoc pacto Minister laicus Clericum capere potest. Primo, post delictum commissum, ad effectum eum presentandi sua Superiori. Quatuor autem requiruntur conditions. 1. Quidam delictum sit notorioum. 2. Quidam Clericus sit suspectus de fuga. 3. Quidam Superior Ecclesiasticus confitit non posse, ut ab eo accipiat capienda mandatum; quibus seculis conditionibus, caputra erit illicita, ut ipso nomine laici facta, quia tunc Superior non consenserit consentire. 4. Ut statim ad suum Superiorum ducatur, si fieri potest; aut quoniam primum fieri potest. Non potest laicus in suis carcerebus ultra viginti quatuor horas, imo nec breviori tempore Clericum detinere, si possit statim aut prius illum ad suum Superiorum temettere.

740 Secundum, si Clericus fuerit à Judice laico, imo à privato reperitus in fragrantia criminis. Quia tunc

censetur cuiilibet data potestas, ex 1. Raptore, C. de Epif. & Cleric. Debent tamen allatae conditions concurrere.

741 Tertiò. Si Clericus sit debitor, & solvere potens, non velit. Semper tamen debent praemissae conditions concurrere. Quia tunc talis caputra, aut detentio, non est actus jurisdictionis, sed iusta defensionis, qua etiam à quolibet privato potest praefari.

742 Quartò. Si delictum sit in fieri contra tertiam personam, & predictae conditions concurrant; quia cuiilibet, nedum Judicii, sed etiam privato, competit ius, & omnis iustitia, aut charitatis innocentem defendendi, & injuriam propulsandi.

743 Quintò. Quoties Clericus potest impunè occidi, aut verberari; quia tunc caputra est ei minus malum. Castropol. part. 2. tract. 11. desp. unio. punct. 6. ex cap. 3. de sent. excomm.

744 Sexto. Clericus, si die, aut noctu reperitur à ministeriis secularibus sine tonsura, & habitu, cum armis prohibitis, aut delictum patratur; quavis cognoscatur à Mimiis quod si Clericus, potest capi, aut detinendi, praemissis concurrentibus conditionibus. Semper tamen attendingo d. num. 732. & 733.

Quod si Minister laici non dignoscant personam sic reprehensem esse Clericum, & dictum eius de statu Clericali sit ipsi suscepsum de falsitate, & fine declinatio nis forum, ad fugiendum; tunc quamvis ab eisdem detinatur captus, & custodius, debent tamen statim ad Superiorum, seu Judicem Ecclesiasticum, pro recognitione recurrere; quia ad ipsum spectat cognitio, ne m. m. 766. an caput si Clericus, necne? Et etiam, an si fraudulentem in asiluendo, aut reassumendo statu Clericali. Et veritate de statu Clericali comperta, est statim suo Superiori Ecclesiastico remittenda.

745 Insuper privilegio fori gaudent Monachi, & regulares utriusque sexus, laicos, Conventi, & Oblati, seu Tertiarii sub Religioforum techo viventes,

746 Religioli Equitum Militarium S. Joannis gaudent, quia sunt veri Religioli, ut dicimus de voto.

Pro Religiis Ordinum Milicium S. Jacobi, Alcantare, Calatrava, Montefla, S. Stephani, & S. Lazar, attendenda est consuetudo, quia dubium est, an sint vere Religiones, ut infra de Voto, verb. De praxi committacionis. De equitibus aurei velloris, S. Michaelis, Annunciationis, Della-banda, & aliorum Ordinum Militarium, certum est, quod non gaudent: quia nec sunt Ordines approbati à Pontifice, nec vera Religiones.

747 Item gaudent Eremita, quia tria substantialia vota emiserunt, vel si hæc non emiserunt, vivunt in communitate in Congregatione aliqua, auctoritate Episcopi approbatæ. Vel si solitarii vivant, deferunt habitum, & tonsuram, & ab Episcopo ad servitium alie- cuis Ecclesie sunt deputati.

748 Item Tertiariae D. Francisci in suis dominibus viventes, etiam si sint viduæ, quia tamen Tertiariarum Regulam servant, & vitam celibem ducunt, ex voto Cofitatis de Ordinatis licentia emiso. Ex conf. 22. Dom. intra, edita in Concil. Lateranen. sess. 21. à Leone X. I. Martii 1518. §. 21.

749 Item uxori Clerici, Diana part. 3. rr. 1. resol. 43.

& part. 4. rr. 1. resol. 41. contra Bonac. quia uxor sequitur forum mariti, l. fin. C. de Incol. etiam post mortem mariti, videtur durante. Fili legitimi Clericorum, etiam ante Clericatum suscepit, Sac. Congr. 18. Martii 1631. Servi, & mancipia Clericorum, v. n. 733.

750 Item laici familiares Episcopatum, qui habent possum familiam armatam ad capiendum, carcerandum, ad terminandum judicium sine recurso ab brachium seculari, & ad penas corporis inflictingas citra sanguinem infligendum. Insper Officiales, & Ministri Curia Episcopi.

751 Laici familiares, & parter Officiales, & Ministri Curia Inquisitorum, qui parter habere possunt familiam armatam, imo punire impedientes relationem armatum, tamquam perturbatores Officii S. Inquisitionis: vid. num. 613.

752 Diana part. 4. rr. 8. resol. 55, & in Summa verb. Inquisitorum Jurisdictio, n. 26. habet, ut sequitur:

In causis criminalibus suorum familiarium Inquisitorum Hispaniæ habent jurisdictionem, exceptis certis criminalibus, de quibus Joannes de Hevia, Curia Philippi, part. 3. §. 1. num. 19. & alii. In causis c. vilibus Ferdinandus de Castro tom. 1. tract. 4. dif. 8. punct. 12.

¶ punct. 12. §. 2. num. 9. tener, habere jurisdictionem, folium respectu Officialium, qui sunt à secretis; non autem respectu aliorum extenorum. Sed hæc opinio non placet quod Regum Valentia, & Sicilia, ubi (ait Rojas part. 2. num. 422.) ex concordia inter Regiam Majestatem, & Inquisitionem, Inquitores cognoscunt in causis civilibus omnium familiarii. Quod etiam, ait Paramus de orig. Inquis. 1.3. quest. 6. num. 27. ex jure municipalis Regni Siciliae, ex jure Pontificis decisionibus, privilegiis, & confutundine immemorabili. Narbona recompl. 1.4. tit. 1. leg. 20. gloss. 1. num. 14. & gloss. 9. num. 2. testa tur, id servari etiam in Catalonia, & in Regno Aragonie, & Majoricatu. Et ex Parame observat, quod in hoc Regno Sicilia non solum familiaries, sed etiam coram uxores adhuc videtur, quamdiu vi- dū fuerint, gaudent privilegio fori, part. 4. tract. 8. resol. 55.

753 Insuper gaudent Hospitalarii, dummodi inferiori hospitali auctoritate Episcopi creto, Dian. part. 3. tract. 1. resol. 66. contra Abbatem.

Venutum tamen est, circa plura haec tenus à num. 746. dicta, attendamus esse confutendum, ut advertit Pithring. in Compedit. lib. 2. de for. comp. §. 3. in fine.

Denuo dicta omnia de Immunitate Ecclesiastica, tam reali, quam personali, sunt servata proportione intelligenda etiam de Religiosis utriusque sexus, de Novitiis, & laicis Religionum, quia omnes ea gaudent.

754 An laicus factus Clericus judicari, & puniri possit pro obligationibus contravallis, aut delictis commissis ante Clericatum?

P Luria adducit Fagan. 1. lib. Decr. C. Magnus de Obligaz. ad raisoin. Sed breviter resolutionem defenso ex mente S. Congr. Conc. apud ipsum an. 64.

Dicit ergo laicus, si Clericatum, videlicet primi tonsuram, afflumperit absque illa fraude, in quantum non fuit apud Judicem laicum accusatus, nec ab eo citatus, & prævenitus, pro certo gaudent privilegio fori, ita non possit factus Clericus à Judice seculari judicari, aut puniri, quia privilegium superveniens exitit à jurisdictione primi Judicis. Et privilegium est à jure Canonico concessum statui Clericali absolutè, ab illa ut illa restrictione ad delicta post, aut ante illum commissa: vid. num. 709.

Si Clericatum afflumperit cum fraude, fraude consistente in hoc, quod afflumperit non animo reincidenti, sed forum seculari declinandi, & postea statutum defensori; non gaudent foro, & sic potest à Judice seculari judicari, & puniri, quia privilegium superveniens exitit à jurisdictione primi Judicis. Et privilegium est à jure Canonico concessum statui Clericali absolutè, ab illa ut illa restrictione ad delicta post, aut ante illum commissa: vid. num. 709.

755 Si Clericatum afflumperit cum fraude, fraude consistente in hoc, quod afflumperit non animo reincidenti, sed forum seculari declinandi, & postea statutum defensori, non ex animo perseverandi in illa. Quod potest contingere in assumptione habitus Clericalis dimissi: p. resol. 29. & remiss. Concillii decreto 6. sess. 23. de reform. circa finem: Quia generaliter commissis utique assumptione clericatus, beneficii, habitus, & tonsura sit in fraudem jurisdictionis secularis, ceperit clericale privilegium, quia frater, & dolo nemini debet parrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fonsenium estet delictorum; sic Gutier. præl. quest. lib. 1. quest. 5. Menochi. de presumpt. lib. 6. quest. 8. n. 66. & 110. Barbosa 2. p. alleg. 12. num. 29. & remiss. Concillii decreto 6. sess. 23. de reform. circa finem: Quia generaliter commissis utique assumptione clericatus, beneficii, habitus, & tonsura sit in fraudem jurisdictionis secularis, ceperit clericale privilegium, quia frater, & dolo nemini debet parrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fonsenium estet delictorum; sic Gutier. præl. quest. lib. 1. quest. 5. Menochi. de presumpt. lib. 6. quest. 76. n. 35. Julius Clarus l. 5. §. fin. quest. 36. num. 43. Barbosa. quest. 8. num. 66. & 104. Barbosa in remissione Concillii circa finem, decreto 6. sess. 23. Zeno ad decr. coll. 24. num. 1. & alii.

756 Qui addit, fraudem presumit, & consisteret in eo, quod Clericalem habitum, vel Ordinatum assumat,

vel medium tantum ad vitandam jurisdictionem secularis, non ex animo perseverandi in illa. Quod potest contingere in assumptione habitus Clericalis dimissi: p. resol. 29. & remiss. Concillii decreto 6. sess. 23. de reform. circa finem: Quia generaliter commissis utique assumptione clericatus, beneficii, habitus, & tonsura sit in fraudem jurisdictionis secularis, ceperit clericale privilegium, quia frater, & dolo nemini debet parrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fonsenium estet delictorum; sic Gutier. præl. quest. lib. 1. quest. 5. Menochi. de presumpt. lib. 6. quest. 8. n. 66. & 110. Barbosa 2. p. alleg. 12. num. 29. & remiss. Concillii decreto 6. sess. 23. de reform. circa finem: Quia generaliter commissis utique assumptione clericatus, beneficii, habitus, & tonsura sit in fraudem jurisdictionis secularis, ceperit clericale privilegium, quia frater, & dolo nemini debet parrocinari. Alias immunitas Ecclesiastica fonsenium estet delictorum; sic Gutier. præl. quest. lib. 1. quest. 5. Menochi. de presumpt. lib. 6. quest. 76. n. 35. Julius Clarus l. 5. §. fin. quest. 36. num. 43. Barbosa. quest. 8. num. 66. & 104. Barbosa in remissione Concillii circa finem, decreto 6. sess. 23. Zeno ad decr. coll. 24. num. 1. & alii.

757 Ritè autem subdit, quod si talis Clericus ad declinandum forum seculari Ordinem facrum sufficiat, gaudet. Quia non est frater, licet sit suscepsum intentione cum declinandi; nam utitur jure suo, assumendo medium ab Ecclesia institutum, cui competit privilegium fori; quia ratione frater non est, si post delictum ad Ecclesiam configitas, esto ea intentione configitas: frater autem, & dolus esset, si assumeret Ordo, non animo perseverandi in illo, sed relinquendi, quod non potest presumi in Ordine sacro, cum licet liget votis: vid. num. 754.

758 Item Clericus, qui tempore Novitatus delictum commisit, gaudet privilegio fori; ita ut pro eo non possit à Judice seculari puniri. Gamm. decr. 10. num. 3. Bonac. 8. Prael. Decr. 10. part. 1. §. 2. num. 3.

Examen Ecclesiast.

QUÆRES IV.

762 Quid agendum in dubio, an gaudere debet? **D**ubium potest esse duplex; juris, aut facti. **Juris** est, si supposita veritate facti, dubitetur. An persona suffragetur ius privilegii. **Facti**, si dubitetur de facto, videlicet, An persona sit Clericus, & si Clericus, An habeat conditions requisitas pro gaudio. Hoc præmisso,

763 Respondeo cum distinctione. Vel delinquens fuit captus in habitu, & tonsura Clericali. Et tunc remittendus est Judicii Ecclesiastico, ex cap. Si **Judex laicus**, de sententiæ excommunicati, in 6. Quia delatio habitus, & tonsura longo tempore, licet non probet Clericatum, est tamen grave indicium, & efficax conjectura, dum contrarium non proberet; unde facit state pro quasi possessione Clericatus, & transferit onus probandi in adversarium; quia possesso stat pro Ecclesia. Ita Castropal. At Covar. & Salzedo apud ipsum refert, receptam consuetudinem Hispania esse, non remitti reum Judicii Ecclesiastico, donec sententia definitiva de Clericatu pronuncietur.

764 Vel delinquens fuit captus absque tonsura, & habitu. Et tunc non teneat Judex laicus illum remittere Judicii Ecclesiastico, nisi, & donec pro certo constet, & fuerit plenè probatum, eum certe Clericum, & qualitates à Jure Canonico pro gaudio requisitas habere; quia Judex laicus tunc è converso per capturam quasi possessionem delinquens acquisivit, adeoque possesso stat pro Judice laico, & transferit onus probandi in ipsum delinquente; quia possessione spoliari non potest, nisi dubium vincatur.

765 Clericatus probatur. 1. Per scripturam, nempe per litteras testimoniales Ordinationis, aut per litteras commendationis Ordinarii testantes de Clericatu. 2. Per duos testes omni exceptione maiores. Non sufficit unus, nisi sit administratus; quia hic agitur de prajudicio tertii, nempe fori secularis, idque colligitur ex cap. Tua, de Clericis peregrinis, ubi habetur, Clericatum probari per scripturam, vel per testes: & non dicitur per testem. Unus autem testis (ut notat Castropal.) solum sufficit, quando de nullius praeditio agitur, ut cum perit licentia ad celebrandum, & predicandum, &c. 3. Per probationem tituli, v. gr. si proberet possidere beneficium, Abbatiam, &c. & Per sanam publicam.

766 Cognitio autem hujus cause, An delinquens gaudeat privilegio Clericatus, certum est, quod spēctet ad Judicium Ecclesiasticum, si dubium sit juris; quia decidere controvexas Juris Canonici, est quid spirituale, & ad judicium Ecclesiasticum spectat decider cauas spirituales, ex cap. Quarto, cap. Decriminus de Judicis, cap. Tuum, de Ordin. cognit.

767 Idem dico, si dubium sit facti, quia est de factu spirituali. Castrop. cit. p. 4. n. 7. contra Claram, & alios, quibus non videtur cognitio rei spiritualis, sed temporalis. Illis adherent Scaccia, & Farinac. apud Castrop. cit. dicentes: *Judicem secularum cognoscere posse de Clericatu delinquenti, non ad effectum declarandi illum gaudere, vel non gaudere privilegio fori, sed ad effectum remittendi illum Judicii Ecclesiastico, si facta summaria informatione cognoverit Clericum esse.*

CASUS FIGURATUR.

768 In perdita è regione longinquæ accessit sediū allatorum: hinc delictum rebellionis partavimus; accentando variis artibus, & fraudibus seduce te cives, ut legito excludo Principe, alium proclamarent. Fuit à Curia seculari captus, & carceribus manipulatus rebellis, qui dixit Ministris se esse Clericum; ipse tamen sine tonsura, & sine habitu Clericali incepit, & sic fuit inventus, & captus. Non sunt ab eo allato, nec illius domi reperta litteræ testimoniales Ordinationis, nec commendationes testantes de Clericatu. Non sunt testes, qui cum cognoscant; nec fama publica, que taliter dicatur. Solum sunt reperta domi vestis parva, & colata, quod solent gestare Clerici, & insuper litteræ sub altero nomine ab eo, quo dicit se vocari, que tamen videntur ad ipsum directe, quibus datur ei spes beneficium obtinendi. Delictum

est certum, & supponitur tale, ut sit morte dignum. Diligentia de Clericatu ob loci diffariantia est difficultis, non rara, exposta fraudibus, & periculo. Punitio quibundam circumstantiis existentibus imminet ad aliorum exemplum, ut qui male sentiant, se coercant, & zizania non crescat. His (ut figurantur) suppositis

QUÆRES V.

769 An Curia secularis possit premissum Reum in suis Carceribus detinere. Juridice contra eum procedere. Ut deinde punire.

770 Erratum est, i. quod si Reus diceret, aut constateret, non possidere beneficium, vel alicui Ecclesiæ non deservire cum habitu de mandato Episcopi, immunitate non gauderet, ut constat ex Conc. Trid. num. 732, relato, & num. 733.

771 Certum est, a. posse licite Curiam seculararem Reum in suis carceribus detinere, juxta dicta n. 764.

772 Certum est, i. quod (seclusus circumstantiis suppositis, & figuratis, maximè de diligentia, & probatio ne difficulti, a moraliter impossibili) teneret Curia Secularis assignare Reo tempus competens ad probandum. Vel Curia ipsa (opportuniis interrogationibus, premisis de Patria, & ordinario proprio domicilio, & Ordinationis) diligenter adhuc in partibus ad litteras testimoniales authenticas a suo Ordinario obtainendas, super ordinatione, titulo beneficij, &c. & super qualitatibus à Trid. requisitis pro gaudio fori, ut in n. 732, & 733.

773 Quod si prædicta litteræ, & probationes accepterent, eorum cognitio facienda esset ad Ordinario loci, ubi carcera existit, juxta dicta num. 766. Quia Reus est ei factus subditus ratione delicti, ut in tom. 2. num. 207. Vide num. 788.

774 Suppositis circumstantiis expositis, & diligentia ad probandum difficulti, ac moraliter impossibili,

Dico. Judicem secularis licet posse contra reum juridice procedere, informations capiendo, interrogando, & alia de jure praefixa peragendo; ac tandem pena, qua dignus est, puniendo.

775 Ratio est, quia Judex secularis per capturam, ac detentio[n]em dicti delinquens, & per defec[t]um probationem in contrarium, habet ius certum in delinquente, est enim in ejus possessione; & ius certum habet super delicto certe enormi, in modo levissimo, cuiusmodi est, post hæresim, delictum rebellionis in Principem, aut perduellionis in Patriam; delictum quippe viscom, & quod serpere solet ut cancer.

776 Dubium de Clericatu, & gaudio fori, est leue, in modo levissimum aut nullum; quia solum pender ex dicto Rei, qui illud non probat. Collare, & vestis parva insufficiat, aut non nisi levem conjecturam prebeat, quia sunt indifferencia, & equivoca;

solen enim etiam vestes longæ deferunt laicos, maximum à Medicis, prefatim in pluribus Italia Provinciis, quique vulgo *Abbes* vocati solent, non quia vere tales sint, sed ob ineram vestem longam.

777 Adde, indicia officia, & presumptions ve[nientes] stare contra Reum, ejusque dictum. Et primum. Ex repertis litteris compertos est fraudulentus, & mendax in fictione nominis: qui autem in uno falso deprehenditur, in omnibus ut falsus habendus est. Melph. in præl. crimin. verb. Testes ex caus. 23. quæst. 5. Can. Parvuli. 14. & pluribus iuribus. Adeoque cum fuerit repertus sine tonsura, & habitu, immixtus enormous, presumendum est, collare, & vestem parvam donum definuisse ad qualitatem personæ pro delictorum & circumstantiarum opportunitate fingendam, aut variandam: ejusque dictum esse dolosum, & fraudulentum ad forum secularis, in cuius reperitur manus, declinandum; nam ex Regula 8. Juris in 6. Semel malus, semper presumitur malus.

778 Secundo. Cum in litteris, quæ presumuntur ad ipsum directe, detur ei spes beneficium obtinendi, ritè presumitur eum beneficium non possidere, adeoque habetur presumptio contraria titulum à Trident. sess. 21. de reformatis, cap. 2. pro Clericatu requisitum, ut in tom. 3. numer. 48. Insuper cum constet, eum minime per paucos dies, sed plus temporis, quo in loco delicti commoratus est, nulli Ecclesiæ de mandato Episcopi interfuisse, ac sine tonsura, & habitu incessante, delictum molientem rebellionis, atque seditionis, quod ex sui natura

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

natura longum tempus expoicit, vehementer presumitur non habere qualitates in Clerico à Concilio Trid. requiritas pro gaudio fori, ut in n. 732.

779 Hinc breviter sic rationem restringo. Nemo spoliari potest jure, quod certò possidet, per superveniens dubium, maximè per dubium lege, quod moraliter vincit non potest ex dictis à num. 40. Judex secularis certò possidet ius contra expostum delinquentem, & super delicto enormissimo certo: ius verò delinquentis de gaudio fori est dubium, dubio levi, in modo levissimo, quod (ut supponitur) moraliter vinci non potest. Igitur non potest Judex secularis jure, quod certò possidet in delinquentem, spoliari per superveniens dubium jam recensum. Et consequenter potest contra eum Juridice procedere, & de jure punire ut in num. 774. Revole dicta in questi. seqq.

780 Denique pro hujusmodi casibus irreparabilibus & extraordinariis tecurit, proportione servata, doctrina Patris Tancredi relata numer. 663. & 676. & Castrop. num. 789.

QUÆRES VI.

781 Quando, & quomodo Clericus tradi potest puniendus Curie seculari?

R Esp. tunc tradi posse, quando se immiscet enormitas, cap. Contingit, & cap. Perpendimus, de sententiæ Excomm. Castrop. p. 2. disp. unic. tr. 12. punct. 6.

782 Enorme dicitur delictum illud, quod in malitia & cruditate supra modum exuberat, ac excessit. Quod prudentis probi viri dignoscendum remittitur. Enormia, seu immania, sunt primo loco Hæresis, qua est Rebellio contra Majestatem supremi regum Regis. In Rebellio, & crimen Lege Majestatis in Principem. Perduellio, falsificatione Moneta, Latrocinium, Homicidium, Adulterium, Raptus, & similia, que numerantur, & explicantur in tom. 2. n. 62. ad 65.

783 Spectato autem jure communī, ob nullum criminem quantumvis enorme Clericus est Curie seculari tradendus, nisi fuerit incorrigibilis. Castrop. cit. n. 4. ex cap. Cum non ab homine, cap. Clerici, de Excessibus Prelatorum in 6. c. Felicis, de Panis, in 6. c. tie de Panis, ubi Pontifex injungit Prelatis Ecclesiasticis, Clericos in enormissimis feccibus, 1. Sodomitæ, 2. Cœsionis Cardinalis, 3. Latrociini, & similibus deprehensiones, punire, 1. de depositione, & detrusione in Monasterio, 2. ita ut vita sit illis mors, putre immunitatio, perpetua reclusionis in ergaculo, 3. degradatio, & detrusione in ordinibus, & detrusione in arcta Monasteria. Non injungit autem, ut Curia seculari tradandus; adeoque aperte colligitur, ad tradendum Clericum Curie seculari, ex jure communī requiri repetitionem delictorum, & incorrigibilitatem.

784 Incorrigibilis dicitur Clericus ex jure communī, si ter monitus, 1. sub depositione, 2. sub excommunicatione, 3. sub anathemate: Ex cap. cum non ab homine de Judicis; ex confutandine vero, si ter monitus sub excommunicatione, adhuc contumax perseverat.

785 Ad hoc autem requisito incorrigibilitatis, & triplex monitionem, excipitur primò Assassinum, Ex e. 1. de homicidio in 6. Debet vero prius constare de delicto, & talis à Judice Ecclesiastico declarari. Et tunc eo ipso, quo Clericus per declarationem authenticam fuerit à Judice Ecclesiastico declaratus assassinus, statim jurisdictionis est secularis, & ab ea juridice puniendus.

786 Secundò. Excipitur Hæresis, & hoc patro, quod ad hoc ut pro crimen hæresis Clericus Curie seculari tradatur, non requiratur incorrigibilitas modo recensio, que triplicem monitionem supponat, ut in n. 784. & qualis pro aliis delictis exposcit; sed requiratur, & sufficiat Relapsia, nempe hæresis repetita post sententiam, ex cap. Ad abolendam, de Hereticis, c. Super eo, & c. Accusatus, de Hereticis in 6. Tunc namque à jure incorrigibilis judicatur. Et sic, ut quis pro hæresi Curie seculari tradatur, adhuc requiratur incorrigibilitas, que unicam monitionem authenticam per sententiam supponat.

787 Tertiò. Excipitur casus, quo Clericus sine habitu & tonsura enormous se immisceat. Canones enim, qui incorrigibilitatem, & triplex monitionem exposcent, loquuntur de Clerico, qui cum habitu & tonsura enormous se immiscet, nec privilegium Clericale amittit, maximè ex novo Concil. Trid. Castrop. cit. n. 5. Diana part. 1. tr. 2. ref. 33. v. num. 733.

788 Qui ritè subdit: Requiritur tamen, ut per sententiam Judicis Ecclesiastici notum sit, Clericum enormous se immiscere, & sine habitu, & tonsura incedere; aut cum habitu, & tonsura incendere monitus teresse, ne enormia committat; alias Judex secularis jicare, & punire illum non potest. Quia qualitas tripla, jurisdictionem, prius probanda est, leg. Si quis aliena, ff. de Judicis. Quæ probatio, non à Judice seculari, sed ab Ecclesiastico, cui Clericus subiectus, facienda est. Eo maxime quia Clericus regulariter Curie seculari non traditur, nisi prævia degradatione ab ordinibus; degradationi autem fieri non potest nisi à Judice Ecclesiastico, & ex prævia probatione, & sententia declaratoria delicti v. verb. Degradatio.

789 Denique Castrop. cit. n. 6. addit: Dixi, spectato jure communī, ob nullum crimen Clericum tradendum est seculari Judicii puniendum, nisi incorrigibilis fuerit: ut tacite indicaret, ex receptione confutandine saepe tradi nulla incorrigibilitate expedita, si delictum nimis atrociter, & scandulosum, at a viris piis, & prudentibus iudicetur, Reipublica convenire tale committentem è grevio Ecclesiastico personarum pelli. & ultimo supplicio afficit, ut de facto saepe ira iudicatum est. Ergo alienum effat à ratione hanc panam executioni non mandari. Neque enim privilegium Ecclesiastica immunitatis, in favorem, & honorem status Clericalis introductum, in illius indecorum convertendum est: sic Covarr. & Farinac. &c. Et quidem practicatum videmus, Clericos Rebello Curia seculari tradi, & ultimo supplicio affici, nulla monitione prævia, nullaque incorrigibilitate expedita: v. num. 676.

790 Denique Urb. VIII. per Bullam In suprema editam 1627. nullam mentionem faciens de incorrigibilitate, abolitus statutus, personas Ecclesiasticas, five secularis, five Regulares, in locis dumtaxat Italia existentes, que aureas, vel argentes monetas rondere, fabricare, colorare, vel alia adulterate presumperint, prævia degradatione effe Curiae seculari tradendas, ultimo supplicio puniendas. Praefata autem Bulla non comprehendit Sicilianos, quia non exprimit insulas coadjacentes, que in odioficio non veniunt nomine Italiae, nisi exprimantur. De Immunitate agunt Diana p. 1. tr. 1. & 2. p. 3. 4. 5. & 6. tr. 1. Castrop. part. 2. disp. unic. Bordonus refol. 1. Tancr. tom. 3. tralat. 1. lib. 4. Alarius lib. 2. ver. Immunit. Faganus lib. 3. tr. de Immunitat. lib. 1. C. Conseruidines, de confutandine. Ibid. cap. Magnus.

An subjeant Ecclesiastici Legibus civilibus, & quomodo, & quando.

1 R Espod. Teneri, vi direxiva, non autem coactiva. Prima pars est communis apud Theologos. Quidam secundam, dico, Ecclesiasticos posse cogi ad observationem legum civilium, quando spectant ad bonum communum, ac non prejudicant libertati Ecclesiastica. Ita Molina, & Suarez, & alii plures quos referunt, & sequitur Diana 1. part. tr. 10. ref. 12. Ratio autem est, quia Princeps, & iudices laici non habent potestatem jurisdictionis coactivam in Ecclesiasticis personas, &c. Quod vim verò direxivam, & Preceptivam, predicata leges civiles obligant personas Ecclesiasticas in foro conscientia. Ita Suarez & Diana, qui, pro hac affectione plures referunt, & est communis Canonistarum ex cap. Ecclesia de constitutione. Ubi Panormitanus, Felinus, Decius, Cardinal. & alii, & Legiste in leg. cunctis populis. Ratione autem probatur. Primum, quia ratio naturalis dicit parrem non debet discordare à toto; Ergo quanvis Lex civilis non habeat ex se vim obligandi Ecclesiasticas personas, ea tamen supponit, configurit Lex naturalis, in iustis, & decentibus, omnibus partibus debere conformari cum toto. Secundum, quia prædictæ leges civiles per canones approbantur, seu consentiuntur. Ex his autem recte intelligitur.

D 4 leges

leges civiles numquam obligare Clericos directe, & vi sua, sed indirecte ex vi Rationis, seu Legis naturalis, & approbatione, & consensu Canonici Juris, dantis predictis legibus eam vim obligandi, qua sufficient convenienti gubernatione politice, &c. Sed quares, quibus regulis cognoscuntur leges civiles obligantes personas Ecclesiasticas; Regula observanda est; quando materia legis communis est laicus, & Ecclesiasticus, & nil continet contra libertatem, & decentiam Ecclesiastici status etiam interdum non juvet ad utilitatem temporalem particularium, dum tamen si utilis bono communis, Ita communis Doctores, qui hanc materiam tractant,

2 Inferes non esse audiendi aliquos Theologos, qui Navaro docuerunt non obligari Ecclesiasticos stare preter taxajvis a Princeps seculari rebus impositis, neque quando sunt fuit pretia. Nam decet ut partes conformiter tori, & bonum commune sic exigit, ut tam Laici, quam Ecclesiastici justa pretia persolvant a Princeps determinata.

G A B E L L A

791 **E**s exactio publica, à Princepe imposta subditis ad suae domus sustentationem, & Regni conservationem, pura ad praedicta restringenda, ad bellaverenda, ad Pontium, Memoriom, ac Navium conservationem, & ad alia pro Regni custodia necessaria providentia: vid. num. 800.

Ur gabella sit iusta, requiritur justitia ex parte quatuor causarum, efficientis, materialis, formalis, & finalis. Ita ut si gabellae sint injustae, seu sint impositae, aut auctae, praterquam in casibus a jure, seu speciali Sedi Apostolicae licentia permisae, tam imponentes, aut augentes, quam imponi, aut augeri exigentes, in eidam in Excommunicatis. Bulla Cœsa, §. 5. latam.

792 Ex parte efficientis pro justitia requiritur, ut, qui imponit, sit Princeps supremus alium Superiorum in temporalibus non agnoscens; vel inferior de mandato supremi. Unde gabellae imponere non potest Provincia, Civitas, &c. nisi ex consuetudine legitima, aut privilegio, quo gaudet Urbs Barcinonensis. Mendo ver. Gabella.

793 Potest Princeps aliquem sibi & communitatibus Benemeritum, etiam cum suis descendientibus, à solutione aliquis Gabella eximere, ut infra dicemus de Monte Pietatis.

794 Ex parte Cause materialis, Jus civile in l. Universi, Cod. de vestig. & in l. omnium ibid. decernit, ut gabellae imponantur sollem in rebus mercionum & negotiationis causa de una in aliam Provinciam aut Urbem asportant, tam ingrediendo, quam excendo. Unde ex prefato Jure non sunt licite gabellae impositae super virtualibus, frumento, pane, vino, oleo, canthibus, &c. Tolerus lib. 5. cap. 74. Cajet. ver. vestig. quia proportionem non servant, cum aequaliter gravent pauperes, ac divites.

795 Suaret tamen de leg. l. 5. cap. 16. Diana p. 2. tral. 17. ref. 28. tenet, gabellae super virtualibus impositas non esse injustas, si consuetudo adsit; quia lex civilis potest per consuetudinem abrogari. Et illa operatio pauperum, in quantum aequa gravant, ac divites, compensatio per hoc quod cum tales gabellae minantur, & quasi infensibiliter solvantur, minorata patiuntur incommoda pauperes, quam si confit capitatis, aut patrimonii gravarentur.

Cerum tamen est casus iustas, si consuetudo legitimè prescripta vigeat, & publica necessitas adsit, ac gabellae super mercibus non sufficiant.

796 Sub nomine gabella comprehenduntur, Primò Taliæ, qua imponuntur subditis solvenda pro portione habita ad eorum bona, qua etiam vocatur Imposta, & Colleta, qua solet imponi aliqua communis, & publica necessitate urgente, aut titulo matrimonii à Princepe contracti, veluti ad ornatum uxoris, & ad sponfaliitatem, juxta Regionis consuetudinem.

797 Secundo venit tributum, & pensio de solvenda annata, aut media annata super officiis, & munibibus concessis à Princepe.

798 Angaria autem, & Perangaria non sunt reputandas inter gabellas, quia sunt injustae: sunt enim Coalita iusta ad onus mere personale, aut mixtum ex labore

personalis, & munere aliquo persolvendo. Angaria est onus mere personale, Perangaria onus mixtum.

799 Ex parte Causa formalis pro justitia requiritur, ut servetur proportio tam vassallorum inter se, ut in num. 794. quam ad vires Regni; nam si vires Regni non sufficiunt, iusta est gabella; & si vassalli sint plus equo gravati, tenetur in conscientia Princeps gabellas minores.

800 Ex parte causa finalis requiritur iusta causa, nimirum publica necessitas, & communis utilitas, ut in n. 790. Sine iusta causa non potest Princeps gabellas imponere; alias peccat, & ad restitutionem tenetur.

801 Si gabella sit imposta ob determinatum finem, excedente continuari non potest, nisi instet alia aquilis necessitas; quia tunc commutatur materia. Mendo vid. num. 7. vid. num. 822.

802 Pro quantitate gabellæ non potest certa regula tradi, sed est remittenda arbitrio boni, & periti viri, qui attendere debet necessitatem, & proportionem, juxta superioris dicta; adeoque Princeps non debet gabellas imponere sine matro timoratorum, & peritorum Theologorum, ac Jurisperitorum consilio.

803 Diana part. 1. tral. 2. ref. 132. tenet non esse iustificata gabellam, si excedat octavam partem valoris rei, dummodo ex iusta conditions concurrant.

Rite autem de justitia gabellæ dubitat Corsetus cum aliis apud Dianam cit. si excedat octavam partem valoris rei; est namque excedens. Cui faver lex de Prestatione, C. de vestigib. talem excessum prohibens.

Et quanquam dicta lex valeat pro Regnis Imperii subjectis (ut ait Diana) potest alius inferire pro exemplo.

Et quidem in nostra Urbe Panormi praxis est, & præfixio, ut pro gabellæ solvatur decima pars, & aliquando minus valoris currentis rei, pura meteum; pro qualibet namque uicia valoris currentis ei solvuntur pro gabellæ tarenæ duo, grana decem, & novem, & due partes grani, videlicet, tarenus unus, & quatuor partes grani pro ratione Regis Capitæ; grana decem, & octo, & quatuor partes grani, pro ratione Regie Doganae; & tarenus unus pro gabella novi impositi.

Hoc pacta ut pluim locorum cives sint immunes à portione gabellæ granorum decem, & octo, & quatuor partium grani spectantia ad Regiam Doganam; tales sunt Cives Urbis Panormi, & quamplicum locorum, qui solum alias duas portiones tarenorum duorum, & quatuor partium grani solvere tenentur pro qualibet uicia valoris mercis. Aliorum vero locorum cives solvere tenentur unnes tres portiones ad summam tarenorum duorum, granorum decem, & novem cum duabus partibus grani, unde illi vocari solent vulgo Franchi, isti Rendabiles.

804 Si justitia gabellæ non sit certa, sed sub opinione; Princeps non potest sequi opinionem probabilem, & relieta probabiliori: sequitur ex dictis numer. 74. & num. 108. quia agitur de justitia communis, & de spoliando subditos bonis, quia possident. Mendo ver. Gabella, num. 2.

GABELLAS SOLVERE NON TENENTUR

805 E Coelestis, loca pia, & Ecclesiastici sive Clerici, sive Religiösi utriusque sexus, ut numer. 755. & in num. 704. ad 715. Qui non possunt directe, aut indirecte gravari gabellis, tributis, & aliis oneribus, neque super bonis patrimonialibus, sive illis, ad quorum titulum sunt ordinati, sive alii quomodolibet eis provenientibus, verbi gratia, titulo hereditatis, donationis, &c. quia iura numer. 712. relata, indistincte loquuntur.

Indirecte gravantur Clerici, si gabella super re imponeretur, non principaliter in gravamen Clericorum, sed generaliter in gravamen omnium, ita ut Clerici illam emerent sub eo gravamine.

806 Non eximuntur à gabellis Clerici. 1. Si habitum Clericalium afflantur in fraudem gabellarum, absque intentione in eo statu permanendi: sequitur ex num. 758. & 759. quia fraus nemini parcostrarur. 2. In bona eis donatis, verbi gratia à parentibus, donatione apparenti, in fraudem gabellarum, ut nimirum Clericorum scero non sint subiecta gabellis, vid. num. 715. 734. 735. & 736. Denique ex rebus, & fructibus,

De I. Precepto Decalogi. Cap. IV.

bus, quos Ecclesiastici vendunt, solvi debet gabella. Mendo vid. Gabella, num. 13.

Q U A R T E S.

807 An possit Princeps ob publicam necessitatem gabbellam imponere solvendam nedum à laicis, verum etiam ab Ecclesiasticis?

R Espond. Polle, quinque concurrentibus conditionibus.

Prima est. Ut necessitas, vel utilitas sit magna & evidens, ex cap. Non minus, 4. de Immunit.

808 Secunda. Ut facultates laicorum non sufficiant, ex cit. cap.

Tunc autem non sufficiunt dicuntur, quando ex una parte facultates communitatium deficiunt, & ex aliis civibus (in Ecclesiasticis excludentur) coherentur se privare illis, qui sunt necessaria ad vivendum secundum convenientiam sui status. Si vero facultates communitatibus ad necessitatem sublevandam sufficient, neque laici particulares possent gravari, ut in num. 800. Diana part. 1. tral. 2. ref. 133.

809 Tertia. Ut necessitas, vel utilitas sit aequa communis laicis, & Clericis, ex cit. cap.

810 Quarta. Ut Episcopus, & Clerici delibèrent, & conservent, ex cit. cap. Nomine Cleri non venit solum Capitulum Cathedralis, ut teneat plures, sed omnia Capitula Urbis, & Vicarii foranei Dicessis; quia omnes gravant, & sic omnes cognoscere debent qualitatem necessitatis, ut delibèrent, an, & quantum debeant concurre. Item veniunt etiam Capitula Religionum, si Religiosi sim comprehensi. Diana part. 5. tr. 1. ref. 11.

811 Quinta. Ut prius de talis contributione consultatur Summus Pontifex, & ejus habeatur licentia, ex c. Adversus de Immunit. Ita ut solus consensus Episcopi, & Cleri non sufficiat, nisi periculum esset in morte: que casu, si duratio gabellæ non esset modica, facta impositione de solo consensu Episcopi, & Cleri, consulendum statim esset Summus Pontifex pro approbatione. Cum autem hujusmodi licentia imperatur, sunt prius ab Episcopo audienda Capitula Clericorum, & eorum, de quorum interesse agitur.

812 Gabella denique his concurrentibus conditionibus jam imposta, exadio non potest fieri à Judice laico, sed per personas Ecclesiasticas ab Episcopo deputatas. Conferat ex Bulla Urb. VIII. pro Ducatu Mediolan.

813 Publica necessitas, vel utilitas est: Reparatio pontium, fontium, murorum Civitatis, viarum publicarum, alluvionum ex fluminibus cum damno agrorum, aut Urbium; Annona, Famis, Bellum, Pestis, &c. At super nulla ex his, aut aliis necessitatibus possumt ab Ecclesiasticis contributions polci, nisi recensentur quinque concurrentibus conditionibus; sed omnino à communibus contributioibus sunt excepti.

814 Nec dicas, Ecclesiasticos obligari ex beneficio à laicis accepto, quod est communis. Quia (ut optimus discutit Castropal. part. 2. disp. unic. tral. 2. punt. 9. n. 4.) Etsi beneficium commune sit Clericis, & laicis, sumpus non debet esse communis: dignitas enim clericis petit, ut aliquo privilegio speciali fruatur: sicut enim privilegium militis, & regiminis eximere soleat militem, & magistratum ab iis contributionibus communibus, tametsi de beneficio communis exanimiter participent: sic dignitas clericis eximere poterit Clericus ab his oneribus. Additum Clericos hoc beneficium à laicis acceptum aliis beneficis compensare: ipsi enim Clerici specialiter concurrent ad subventiones pauperum, reparations temporum, & illorum ornatum, & cultum: quia omnia in utilitatem cedunt laicorum. Ergo hoc sumpus sufficientem compensant sumpus laicorum.

815 Insuper publica necessitate suppedita, quinque concurrentibus conditionibus, & licentia Summi Pontificis obtenta, quia Ecclesiasticos omnes, etiam Regulares, comprehendat; adhuc ab omni onere, & contributione excipiuntur, & eximuntur Fratres Ordinis Minorum de Observantia S. P. Francisci. Reformati ejusdem, & Capuccini; quia nil proprii possident, sed vivunt de puris elemosynis manuibus, aut à pietate fideliū legatis, quorum nullum dominium habent, aut proprietatem; ut meminit Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. & liquef. infra ver. Legata Minorum.

Hinc, Cum Alex. VII. pro urgentissima necessitate

contra Turcas, Germaniam & Insulam Crete, invadentes, per Bullam Cum Divina 1660. editam indixit. sed sex Decimas per decennium in subsidium solvendas super fructibus omnium Ecclesiasticorum, etiam Regularibus comprehensis, per totam Italiam, & insulas coadjacentes, fuit declaratum per Epistolam Thefaurari Gen. sub die 20. Maii 1662. Subcollectionibus missam, Fratres Minores Observantes S. Francisci non teneri ad dictam contributionem, & injunctum, ne iisdem super hoc molestatum inferrent. Lantuca ver. Gabella, num. 3. vid. num. 823.

Qui num. 6. retinet etiam aliam Decr. Thef. Gen. & Congreg. Prelatorum Camera, quibus injungitur conductiores publicis lanariis, ut non possint adstringere Fratres Minores Observantes ad carnem in suis lanariis sumendam; sed quod possint in aliis locis propinquis sumere, ubi valet minori pretio habere.

816 Ab excommunicatione non excusat, qui existunt, aut exigi mandant gabellas ab Ecclesiasticis, cum animo eas restituendi in fine anni, quamvis dicant, id facere ad vitandas fraudes officiium gabellas exiguum. Duardus, & alii apud Dianam part. 1. tral. 2. ref. 14. quia cogunt ante ad solvendum, quod estonus & incommodum Clericis.

Sed tamen Diana citat. in nostra Urbe Panormi sine ferulpo observari consuetudinem hanc solvendam Clericis in fine anni (ut vulgo dicitur) lo scificato, pro gabellis per eos ante solvit, quia hoc sit, ipsi Clericis (non quidem privilegium renunciabitibus) sed consentientibus, & de licentia Summi Pontificis.

M O N I T U M.

817 S i aliquando vides onera imponi, & aliter fieri, si tuam vis servare conscientiam, Deum, ejusque Iudicium reformida; non ad facta, sed ad ea, quae a jure fieri debent, attendas. Et interim Sacrum Canonem Concilii Lateranensis cap. 4. pte oculis habeas, qui est, ut sequitur.

818 Non minus, &c. In diversis mundi partibus Confuses Civitatum, & Rectores, necnon & alii, qui potestatē habent videtur, tot onera frequenter imponentes Ecclesiis, ut deterioris conditionis factum sub eis Sacerdotium videatur, quā sub Pharaone fuerit, qui legis divina notitiam non habebat. Ille quidem omnibus aliis servitutib; Sacerdotibus, & possessiones eorum, in pristina libertate dimisit, & eis alimoniam de publico administravit: Iste vero onera sua ferē universa imponent Ecclesiis; & tot angarias eas affligunt, ut eis, quod Jeremias deplorat, compete videatur: Princeps provinciarum facta est sub tributo. Sive quidem fossata, sive expeditio, seu alia quilibet sibi arbitrantur agenda, de bonis Ecclesiæ, & Clericorum, & pauperum Christi, si usibus deputatis, volunt ferē cuncta completi. Juſtificationem etiam, & auctoritatem Prelatorum ita evançant, ut nihil potestatis eis in suis videatur hominibus remansisse. Quocirca sub anathematis distinctione fieri de cetero talia prohibemus: nisi Episcopus, & Clerus tantam necessitatem, vel utilitatem aspergant, ut absque illa exactione ad relevandas communias utilitates, vel necessitates, ubi laicorum non suppeditat facilius, subsidia per Ecclesiæ existimant conferenda. Si autem Confuses, aut alii de cetero ita commiserint, &c. "v. num. 714. & 791. Erridim, qui judicatis terram." Psalm. 2.

Vide infra de Jurepatronatus, ver. Queres, casum de onere super pensione, & defraudatione Gabella, ver. Quid restitendum.

De Gabella agunt Diana part. 1. tral. 2. à ref. 1. 35. ad 49. ref. 132. & 133. Castropal. part. 2. disp. unic. tral. 12. punt. 9. Faganus lib. 3. cap. Episcopus, de Præbendis à num. 30. & cap. Non minus, de Immunit. Pirihing. lib. 3. titul. 31. sett. 2. Mendo in comp. ver. Gabella, Anton. à Spir. Sanct. de Censuris tral. 12. disputat. 3. sett. 5. Alarius lib. 4. ver. Gabella, Clericatus cap. 32.

A P E N D I X XVI.

Alla circa Pedagia, & Guidagia.

Pater excommunicationem in Bulla Cene contra imponentes nova pedagia extat constitutio felicis record. Alexandri Papae Quarti, qui statuit Ecclesias, & personas Ecclesiasticas, ad pedagia, & guidagia penitus non teneri, nec ad exhibendum, vel folendum talia pro rebus suis propriis, quas non causa negotiandi deferunt, vel deferti faciunt, seu transmunt. Volentes inquit proprie multorum insolentiam & abusum persona administriculo adjuvare, edicimus, districtus inhibendo (contraria confutendine quorundamque non obstante) ut nec Collegium, nec Universitas, nec aliqua etiam singularis persona a praefatis personis, seu Ecclesiis pro personis ipsiis aut rebus predictis talia exigat, vel extorquat per se, vel per alium suo nomine, vel etiam alieno, aut eas ad huiusmodi persolvenda compellat. Qui vero contrafecerint, si personae fuerint singulares, excommunicationis: si autem Collegium, vel Universitas, civitatis caeli, seu Loci alterius cuiuscumque, ipsa civitas, castrum, vel Locus, intercedit censuram ipso facto incurant. Nec ab excommunicatione huiusmodi abolitionem, vel intercedit relaxationem obtineant donec exacta plenaria restituerint, & de transgressione factis fecerint competentem. Extra de censibus, Cap. quatuor lib. 6.

Caronis istius Materia est sacrilegium, quo offenditur Ecclesiastica libertas, quantum ad exemptionem à pedagiis, & guidagiis, & quod personas est universitatis. Quod actiones, unam videtur comprehendere tripliciter nominatam, scilicet exigere, extorquere, compellere per se, vel per alium proprium, vel alieno nomine, five Ecclesias, five personas Ecclesiasticas ad folendum, vel pro personis suis, aut rebus suis quas non causa negotiacionis deferunt, vel deferti faciunt, vel transmunt. Ubi nota, quod pedagia proprii vocantur vestigalia pro transitu, seu passa. Guidagia vero pro guidia, non qua à volente conducti, sed quam velis nolis oportet te solvere, five velis habere ducentem te five non. Et quia exigere importat coactionem: id est si nullo modo cogit, non incurrit: sed satis cogit qui clericum requiret non rogando, sed ut à debito petendo ut solvatur, jubendo ut sustinetur. Qui sicut petet à Laicis, ratus est enim, aut nullus, qui sponte solvatur.

PARLAMENTUM REGNI SICILIAE, ET NEAPOLIS

819 Et conventus Procerum Regni pro causa publica congregatorum.

In Sicilia ad illud concurrunt tria Regni brachia, Ecclesiasticum, Demaniale, & Militare. Ecclesiasticum componitur ex Archiepiscopis, quibusdam Abbatibus, & Prioribus. Demaniale ex Procuratoribus Civitatum, & Castrorum immediate Regi subjectorum. Militare ex Baronibus obligatis ratione feudi ad servitium militare.

820 Et quia ut plurimum congregantur pro donativo Regi praebono, pro iustitia requirunt iusta causa, putat necessitas ex parte Regis potestis, sufficiens viarium ex parte Vassallorum. Super qua Regis necessitate credendum est a Parliamentariis ipsi Regi, quia nec necessitas in facto proprio Regis, in quo semper praefumi debet iustitia cause nisi constet de iustitia. Maxime attendenda est causa formalis, & finalis, ut in gallis, num. 799. & 800.

821 Hinc monentur Proreges piissimi, & timorati Parliamentarii, ut solerter iustitiam donativi, atque vassallorum, & universitarum vires confidenter, ne in extraordinariis donativis, quae prescribunt, Regno onus imponant, quod subtiliter non valeat. Adeoque consulent peritos simul, & timoratos Theologos illos, quos a perniciose adulacionis vito, & à retum temporalium desideriis maximè alienos esse cognovissent, eosque etiam contradicentes, grataenter, ac benignè recipere.

822 Notat Diana cit. quest. 22. in fine Ecclesiasticos, qui intrant in Parlamento, non teneri ad donativum, nisi sponte offerant, & in Brevi Apostolico ita in specie determinatum est.

823 Et etiam nunc Fratres Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia, atque etiam Reformatorum, & Capuccinorum, ad donativum non tenentur, nec obligari possunt, constat ex dictis numeris. 815. Et ita servatur in praxi.

QUANTUM AD NUMERUM SUFFRAGIORUM,

824 Si Parlamentum sit pro donativo Regis, sufficit major pars. In Regno autem Sicilie requiritur, ut concurret brachium Ecclesiasticum, ita ut non sufficiat, si major pars brachii Demanialis, & Militaris concurrat, nisi etiam brachium Ecclesiasticum concurrat, in quantum supponitur Ecclesiasticos loqui liberius, & sine metu.

825 Si Parlamentum sit pro dano donativo Regis, omnino prius ad valorem requirunt licentia Regis, & non sufficiat major pars, sed suffragia omnia concurrent debent; quia hoc donativum est omnino liberum, & perfecte voluntarium, adeoque omnes consentire debent. Ad differentiam de donativo Regis, quo quidem (ut ita nota Diana,) nomine est donativum, & revera est servitium, quod Regi praefatur, ad eum à necessitatibus sublevandum; & maximum, si necessitas sit pro eodem Regno.

Item omnia suffragia requiruntur, si in Parlamento (uti etiam solet) agatur de admittendo aliquem exterrum in Regnifico. In qua re attendi debet, an sit spes, quod talis acceptatio sit futura utilis Regno, minime obnoxia, qualis fortiteretur, si exter admisus, officiis, aut beneficiis obtentis, occasione (que istis est facilis) capta, recederet, officiis, aut beneficiis commutatis, & pensionibus impositis pro se tentent: quod utique cedetur in Ecclesia, ac officiorum perniciem, & in præjudicium Nationalium.

826 In Parlamento, in quo omnia suffragia sunt necessaria, si agatur de re iusta, non potest Parlamentarius se absentare, quia per suum votum negativum potest iustum conclusionem impeditre, adeoque petiitudo peccat. Ne potest majori parti se subscrivere, si ei certò constet iustitia conclusionis. In dubio autem, si major pars, aut senior certò, aut probabiliter judicet de iustitia, potest dubium depone, & majori, aut seniori parti se conformare. Donatus tom. 1. p. 2. q. 16. Eadem ratione Procuratoris universitatis, licet sit constitutus cum facultate substituendi, non potest substituere aliud, quem prævidet faciliter in conclusionem iustum condescendetur.

827 In Parlamento, ubi sufficit major pars, ut de donativo Regis; si conclusio est iusta, tunc intrat peccatum, & omnis restitutio.

828 Quantum ad peccatum, omnes peccant mortaliiter, etiam si major pars jam suffragata sit, quia omnes positivi ad rem peccaminosam positi concurredunt. Hinc Exodi 23. scriptum reperitur: Non sequitur turbam ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquisiescentes, ut à vero devies.

829 Quantum vero ad restitutionem, solum priores, qui majorem partem constituerunt, ad restitucionem tenentur; minime posteriores, quia solum priores sunt causa efficacia substantia damni, seu conclusionis iustitiae; posteriores autem solum concurredunt (ut dicam) ad modum actus, nempe ad majorem plenitudinem suffragiorum. Quia ratione peccat, at non teneat ad restitucionem, qui concurredit efficaciter non ad substantiam actus fuit, sed solum ad circumstantiam, aut ad modum actus, ut infra verb. Qui restituere teneantur.

830 Unde dictum illud, quod minor pars possit, immo teneatur se subscrivere majori parti, & approbare, quod est à majori parte conclusum, despiciunt ex leg. Quod major pars, & l. Alia, & referunt, de Regulis juris, est verum de eo, quod presumuntur iustum, & melius; aut in dubio: si enim minor pars de iustitia dubitet, major pars, maximè si sit senior, pro certo, aut probabiliter sit pro iustitia, tunc quidem potest, aut tenetur minor pars dubium depone, & majori, maximè seniori parti se subscrivere, & approbare conclusum.

831 Hi ergo (ut Diana in Summa) melius facient, si a Parlamento pro ea die se absentes, dum absque magna singularitate, & protervo nota pro iustitia loqui, & suam conscientiam exonerare non possint; nam id in tali

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

tempore fieri posse concedit Valerus verb. Suffragium, diff. 2. in fine, & Ledesma tom. 2. tract. 2. cap. 2. Conclu. 24. quia nimis grave videtur obligare aliquem, ut cum tanto incommodo & periculo reficiat Parlamentorum torrenti.

832 Recensisti, qui restituere tenentur, tenentur singuli in solidum, qui singuli sunt causa totalis, minime totalitate causa, sed totalitate effectus; ita Com. infra, verb. Posse male faci.

833 Stroverdoff. apud Dian. p. 4. tract. 4. ref. 79. tenet, singuli esse causas partiales, qui singulorum concursum non est sufficiens, sed ex omnibus simul fit unus concursum sufficiens, & efficax. Adducit exemplum de pluribus navibus trahentibus, qui ob dictam rationem sunt causae partiales, ad proinde non debetur singulis tota merces: adeoque, sicut quando profun, non debetur singulis tota merces, sed debent illam inter se dividere; ita quando obsunt, non debent singuli totum satisfacere dannum, sed debent singuli suam reparare partem. Idem tenet de pluribus ad eamdem injuriam concurrentibus, quod singulorum concursum sine aliquo concurso non sufficit efficax.

834 At non est à communis recessendum, quia ex hoc, quod singuli non sufficiunt, solum sequitur, quod non sint causae partiales, partilitate causa, & influxus; minime quod non sint singuli causa totalis totalitate effectus; nam ex quo sine singulis iustitia non sit, tota iustitia singulis attribuitur.

835 Id verum est, quod in dubio, an tuum suffragium fuerit de primis, & efficacibus, an vero de sequentibus, peccasti quidem, sed non teneris ad restitucionem, quia in dubio melius est conditio possidentis.

PRAXIS PARLAMENTI.

836 Arlaniens Generalia, singulis tribus annis in hoc Sicilia Regno congregari solet, differunt solem ad sex, ut plures annos.

837 In his Excell. Proter ex parte & nomine Sue Majestatis cunctis parlamentaris proponit; Primo Regis necessitatem, de confirmatione, & continuatione septem veterum annualium donativorum, videlicet: Pro Regia Curia, pro Tribunib, pro Palatis, pro Munitionib, pro Edificiis, pro Regni Deputatione, pro Pontibus, Turribus, & Regenibus. Hoc dicitur Donativum Ordinationum, quod continuari solet per tres annos: ut in n. 841. Cujus Donativi Brachium Ecclesiasticum solvere solet annuatim sextam partem.

838 Infuper Sue Excellenti proponere solet ex parte Sue Majestatis peculiarem aliam Regis necessitatem, sive in ministerium proprium ipsius Regis, sive ob bella sustinenda, sive ob ejusdem Regni necessitatem, & utilitatem, ut contigit in clauso Parlamento, de anno 1698. ad recidendum defectum monetae veteri jam adulteratae, ac mutilatae, cum moneta nova ejusdem valoris, ad Regis rationem cum antiqua communanda, ad Monetariorum fraudes Regno perniciosas elimandas. Ob quam peculiarem necessitatem aliud donativum a priori distinctum exposcit, & hoc vocatur donativum extraordinarium, quod solum primo anno, & pro una tantum vice solvitur, quodque solet esse ducentum millia scutis, cuius donativi Brachium Ecclesiasticum pariter sextam partem solvere solet.

839 His uero supra propostis, Caput totius Parliamenti, qui solet est Archiepiscopus Panormitanus, ut potest Brachii Ecclesiastici Caput, pro cunctis respondet: Quod, quando confluis inter tria Parliamenti Generalia brachia habeantur, attendetur, que attendenda erunt, & responsum dabuntur. Inde

840 In prima sessione Brachium Ecclesiasticum, ante omnia, actum protestationem emittit, quod cuncta Ecclesiastica Parlamentorum suffragia intelligentur sub hac conditione late, nimurum, quod si donativa, que concludentur, non venient confirmata à Summo Pontifice, tunc emissa suffragia intelligentia irita, ac nulla, ac si non fuissent emissa.

841 In sessionibus sequentibus, attente consideratis, atque perpenitus dicti à num. 819. ad 835. si iustitia repeteatur, sit Primo Conclusio, & Oblatio Regis super septem donativis antiquis annualibus per tres continuos annos: ut in num. 837.

842 Et quia tribus elapsis annis solet recensiti do-

nativi ordinarii exactio continuati titulo commodari, usque ad novum Parlamentum futurum; omnino attendendum est ad talem exactiōem, & solutionem, elapsis jam tribus annis donativi, non posse sub recensito, aut alio titulo adstringi Ecclesiasticos, quia jam pro his finem habuit licentia Summi Pontificis. Et sicut conclusione donativi facta, non potest exactio, & solum ex jure incipi, & executioni mandari quantum ad Ecclesiasticos, nisi prius accedit licentia & assensus Summi Pontificis, qui proinde non possunt adstringi; ita ea licentia terminata, non potest exactio ex jure quantum ad illos continuati, ita ut non possint adstringi, ut constat ex dictis de immunitate reali, & gabellis: vid. num. 811. & 866.

843 Verum tamen est, quod in novo Parlamento proponitur, non solum continuatio septem donativorum ordinariorum ad alios tres annos, sed etiam confirmatione eorumdem septem donativorum ordinariorum titulo accommodati exactionem per annos intermedios ab elapsu triennio Parlamenti præteriti, usque ad præsens novum; & utraque videlicet tam confirmationem, quam innovationem, concluditur; & quantum ad Ecclesiasticos, pro utraque petetur assensus Summi Pontificis.

844 Postea fit conclusio, & oblatio Regi de donativo extraordinario: ut in num. 838.

845 Inde in premisiorum donativorum oblationem, solet Parlamentum concludere petitionem trium gratiarum apud Regem faciendam in beneficium Regni.

Denique Parlamento concluso, accedunt ad Excell. Prorogem trium brachiorum capit, cui conclusa refertur, & tres gratias petunt.

De Parlamento, agit Diana part. 1. tract. 3.

ALIENATIO RERUM, ET BONORUM ECCLESIASTICORUM

846 Si prohibita ad favorem Ecclesie. Et quidem quod bona stabilia Ecclesie, ex utroque Jure Divino, & Canonico; nam honorum Ecclesie Clerici, & Monachi non sunt Domini, sed usuarii; & Prelati sunt Ministrorum, & Colonii. Unde Levit. 25. dicitur: Terra quoque non vendetur in perpetuum, quia mea est, & vos advene, & coloni mei es. Et in c. Cum ex parte, de electi in 6. dicuntur patrimonia Christi: adeoque ad Chiristum, seu eius Vicarium spectat de illis disponere.

847 Alienatio igitur, cum sit favorabilis Ecclesie, hic non accipitur proprii, & strictè, prout est translatio dominii directi; sed inpropiè, & largè, prout est translatio cuiuslibet dominii tam directi, quam utilis, aut iuris in re. De quibus infra verb. Dominum.

848 Hinc prohibetur venditio, donatio, permutatio, &c. in quibus dominium directum transferatur. Item infusio, hypotheca, emphyteusis, locatio, & conductio ultra triennium. Et oppignoratio, in quibus transferatur dominium utile, seu ius in re.

849 Nomine Ecclesie, venient ipsa Ecclesie proprii dicti; Monasteria Regularia utriusque sexus: infuper Confraternitates, Hopitalites, Etemitoria, & pia loca, authoritate tamen Episcopi fundata, de quibus num. 615. nam centenaria loca Religiosa, & Ecclesiastica: minima Collegia, Confraternitates, & sacrae communiones, authoritate Episcopi non fundata. Illis igitur, non his alienatio interdicatur.

850 Res, que alienati prohibentur, sunt bona immobilia, & mobilia pretiosa, que servando servari possunt.

Mobilia pretiosa, que servando servari possunt, sunt vas aurea, argentea, vestes, ornamenti, gemme, & generaliter omnia illa, que fructificant, & triennio durant.

Vota argentea, que seorsim, aut simili pictum valorem excedunt, non cadent sub prohibitione, probabiliter putat. Donat. tom. 1. p. 2. q. 54. cum Peregrino: quia haec vota solum à voente redduntur, ut suo voto satisficiat, & non ordinantur in aliquem usum Ecclesie, sed ostioli manent in testimonium gratiae accepte; subditamen, quod tutius sit affensum Apost. petere. Certum tamen est reliquias oblationes, & vota, pura cere, elemolynarum, &c. posse alienati sine affensu Apostoli utræcetera mobilia non pretiosa, que servando servari non possent. Donat. c. v. num. 934.